

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "การศึกษากลุ่มอ้างอิง และการเปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์" มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ คือ (1) เพื่อต้องการทราบว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีกลุ่มอ้างอิงหรือไม่ และถ้ามีอะไรคือ กลุ่มอ้างอิงของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย (2) เพื่อต้องการทราบว่า อาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีกลุ่ม - อ้างอิงมากน้อยแค่ไหน ทั้งในมหาวิทยาลัยที่สังกัดอยู่เดิม (ถ้ามี) และที่สังกัดอยู่ในปัจจุบัน (3) เพื่อต้องการทราบว่า กลุ่มอ้างอิงของอาจารย์เกิดจากอะไร (4) เพื่อต้องการทราบว่า กลุ่มบุคคล องค์กรหรือสถาบันเดิมที่เคยสังกัดอยู่ ยังคงเป็นกลุ่มอ้างอิงเหมือนเดิมอยู่หรือไม่ (ถ้าเคยมีกลุ่มอ้างอิงมาก่อน) (5) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทำให้มีการเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนกลุ่มอ้างอิง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา อาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 268 คน และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้แบ่งอาจารย์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ อาจารย์ที่จบปริญญาโทและ/หรือ เอกจากมหาวิทยาลัยอื่น แล้วมาเป็นอาจารย์ในสถาบันเดิมที่จบปริญญาตรีมีจำนวน 85 คน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ อาจารย์ที่จบปริญญาตรีที่หนึ่งแล้วมาทำการสอนอีกที่หนึ่ง มีจำนวน 109 คน กลุ่มที่ 3 ได้แก่ อาจารย์ที่เคยเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอื่นหรือรับราชการหน่วยราชการอื่นมาก่อน แล้วโอนมาเป็นอาจารย์ที่สังกัดในปัจจุบัน มีจำนวน 74 คน

ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยที่ผู้ตอบสังกัดอยู่ในปัจจุบันเป็นกลุ่มอ้างอิงของผู้ตอบเป็นส่วนใหญ่ สำหรับประเภทของกลุ่มอ้างอิง พบว่า ผู้ตอบที่มีกลุ่มอ้างอิงมากกว่า 1 กลุ่ม มีจำนวนและสัดส่วนสูงกว่าผู้ตอบที่มีกลุ่มอ้างอิงเพียงกลุ่ม เดียวอย่างท่วมท้นและสัดส่วนของผู้ตอบที่มีจำนวนกลุ่มอ้างอิงมากที่สุด (ทั้งมหาวิทยาลัย คณะ และเพื่อนอาจารย์) สูงกว่าสัดส่วนของผู้ตอบที่มีกลุ่มอ้างอิงเพียง 2 กลุ่ม ด้วยเช่นกัน และถ้าพิจารณาต่อไปอีก มหาวิทยาลัยจะเป็นกลุ่มอ้างอิงที่สำคัญที่สุดในทุก ๆ กลุ่ม

สำหรับปัจจัยที่ก่อให้เกิดกลุ่มอ้างอิงนั้น พบว่า ระยะเวลาที่สอนอยู่ในปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์เพียงพอที่จะก่อให้เกิดกลุ่มอ้างอิงทั้ง 3 กลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สำหรับระดับการรับรู้การยอมรับนับถือจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน พบว่า มีความสัมพันธ์เพียงพอที่จะก่อให้เกิดกลุ่มอ้างอิงทั้ง 3 กลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สำหรับความถี่ของการปฏิสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน พบว่า มีความสัมพันธ์เพียงพอที่จะก่อให้เกิดกลุ่มอ้างอิงเฉพาะในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สำหรับปัจจัยสุดท้ายคือ ระดับการรับรู้เรื่องชื่อเสียงของสถาบันที่สอนอยู่ในปัจจุบัน พบว่าก่อให้เกิดกลุ่มอ้างอิงเฉพาะในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อทราบว่าสถาบันปัจจุบันเป็นกลุ่มอ้างอิงแล้ว

หากพิจารณาย้อนหลังไปก็จะพบว่า สถาบันเดิมที่เรียนปริญญาตรีก็ยังคงเป็นกลุ่มอ้างอิงได้เช่นกัน ซึ่งพบว่าในกลุ่มที่ 1 มีผู้ที่ยังคงมีสถาบันเดิมเป็นกลุ่มอ้างอิงถึง 89.4% ทั้งนี้เนื่องมาจากสถาบันเดียวกัน สำหรับกลุ่มที่ 2 มีผู้ที่ยังคงมีสถาบันเดิมเป็นกลุ่มอ้างอิงมีเพียง 5.5% ส่วนกลุ่มที่ 3 มีผู้ที่มีสถาบันเดิม (ระดับปริญญาตรี) เป็นกลุ่มอ้างอิง 10.8% ผู้ที่มีสถาบันที่เคยสอนหรือทำงานเป็นกลุ่มอ้างอิงเดิมมีเพียง 12.2%

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงแล้ว พบว่า ในกลุ่มที่ 1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็คือ การมีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกในระดับสูง ส่วนในกลุ่มที่ 2 ปัจจัยที่ทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงก็คือ ยังมีการยอมรับบรรทัดฐานและค่านิยมของสถาบันเดิม (ระดับปริญญาตรี) ในระดับสูงและปานกลาง มีความสัมพันธ์กับบุคคลที่เคยติดต่อเกี่ยวข้องกันมาก่อนและมีความภาคภูมิใจในสถาบันเดิมในระดับสูง สำหรับกลุ่มที่ 3 นั้น ปัจจัยที่ทำให้ไม่เปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงเดิม ในกรณีของสถาบันเดิม (ระดับปริญญาตรี) พบว่า มีการยอมรับบรรทัดฐาน ค่านิยมของสถาบันเดิม (ระดับปริญญาตรี) และมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่เคยติดต่อเกี่ยวข้องในระดับสูงและปานกลาง ส่วนในกรณีของผู้ที่ไม่เปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงจากสถาบันที่เคยทำงาน พบว่า มีการยอมรับบรรทัดฐานและค่านิยมของสถาบันที่เคยทำงานมีการปรึกษาเรื่องส่วนตัวกับผู้ที่เคยร่วมทำงานกันมา และมีความภาคภูมิใจในสถาบันที่เคยทำงานในระดับสูงและปานกลาง